

Marktconsultatie betreffende het concept *Besluit en regeling inburgering* en de toelichting daarop

Reactie Vrije Universiteit Amsterdam

Geachte heer Koolmees,

De Vrije Universiteit Amsterdam geeft NT2-onderwijs sinds 1964 en heeft sinds 1980 een taalschakeljaar. Vanuit deze ervaring schrijven wij een reactie op uw conceptvoorstel over de nadere uitwerking van de Inburgeringswet in een besluit, regeling en toelichting daarop.

De rode draad van onze inbreng is, dat wij speciaal aandacht vragen voor de hoger opgeleide inburgeringsplichtige, die bij voorkeur Nederlands leert op B2-niveau. B1 is voor deze persoon te laag om op zijn eigen capaciteiten een plek in de Nederlandse samenleving te vinden. We zouden daarmee zowel de persoon in kwestie als de Nederlandse samenleving tekort doen.

In deze reactie reageren wij op:

- 1) het hoogst mogelijke taalniveau
- 2) brede intake en PIP
- 3) financiering voor B2-niveau
- 4) gezinsmigranten
- 5) waarborgen van kwaliteit
- 6) evaluatie

Duurzaam inburgeren met een zo hoog mogelijk taalniveau en eventueel studie

Duidelijk is dat de wetgever het liefst wil dat B1 bereikt wordt, liever dan tevreden zijn met A2. B1 is echter voor velen niet het hoogst mogelijke taalniveau. Ook is duidelijk dat inburgeraars plichten hebben en zelf verantwoordelijk zijn voor hun inburgering, maar dat de gemeente de regie heeft en bepaalt welke taalschool en welke leerroute passend is. In de beleidstheorie van het inburgeringstelsel staat als een beleidsdoel: "het behalen van het hoogst haalbare taalniveau voor alle inburgeringsplichtigen". In de inleiding van de toelichting staat echter: "B1-route: de route die erop is gericht om inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk hun inburgeringsexamen op niveau B1 [te laten (red.)] behalen. Daartoe wordt het leren van de taal zoveel mogelijk met (vrijwilligers)werk gecombineerd." Vanzelfsprekend zou dat vrijwilligerswerk dan wel in een Nederlandstalige omgeving moeten plaatsvinden.

Wij adviseren het volgende:

- In de B1-route zou expliciet gemaakt moeten worden dat inburgeringsplichtigen die een HBO-achtergrond hebben bij voorkeur op B2-niveau staatsexamen doen.
- In lijn daarmee zouden bij aanbestedingen standaard ook aanbiedingen gevraagd moeten worden voor trajecten die naar B2 toe leiden.
- In de duale trajecten is het voor de verwerving van het Nederlands en dus voor het behalen van het passende staatsexamen van belang dat (vrijwilligers-)werk in een Nederlandstalige werkomgeving plaatsvindt.

Brede intake en PIP

Over het PIP (Persoonlijk plan Inburgering en Participatie): Hoofdstuk 5. De taak van het college;
Brede intake

In de brede intake moeten de kansen voor hoogopgeleiden om zich op hun eigen (opleidings)niveau te kwalificeren voor een plek in de Nederlandse samenleving geborgd worden. In die fase worden een aantal zaken in kaart gebracht:

- a. het taalniveau;
- b. de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie; en
- c. de mate van zelfredzaamheid.

Ons advies is om dat uit te breiden met

- *taalkennis*: beheersing andere talen: naast moedertaal ook andere talen (indien mogelijk spreken, schrijven, lezen, luisteren gespecificeerd), om taal-leerbaarheid mede te bepalen,
- naast diploma's ook studies die men niet kon afmaken,
- studiewens, ingeschatte haalbaarheid studiewens.

Deze elementen zullen duidelijk maken of een inburgeringsplichtige kandidaat kan zijn voor een B2-traject. Voor deze personen is het raadzaam in de fase van de brede intake samen te werken met de taalschakeltrajecten van onderwijsinstellingen.

Financiering voor B2-niveau

Er is geen exact budget per persoon vastgesteld, maar het beschikbare budget wordt verdeeld over gemeenten, "op basis van inputfactoren en zodra dat praktisch mogelijk is ook voor een relatief klein deel op basis van de door gemeenten geleverde prestaties", zo is te lezen in de Ontwerp toelichting.

Gemeenten kunnen huiverig, in ieder geval ook als gevolg van de huidige omstandigheden, zijn voor extra financieel risico, waardoor zij ervoor zouden kunnen kiezen in te zetten op B1 / A2. Om veilig te stellen dat het onder die omstandigheden voor hoogopgeleiden mogelijk blijft op een zo hoog mogelijk niveau examen te doen, zou specifiek daarvoor budget beschikbaar moeten zijn.

Gezinsmigranten

De inburgeringsplichtige zelf kon voorheen zelf ten hoogste € 10.000,- lenen. Met invoering van de nieuwe wet geldt dat alleen voor niet-asielstatushouders. Deze lening sluiten zij af voor de kosten van het volgen van een cursus of opleiding in het kader van de gekozen (of door de gemeente aanbevolen/vastgestelde leerroute) en het afleggen van een examen. Gezien het feit dat gezinsmigranten alles wat zij lenen van het totaalbudget van € 10.000,- zullen moeten terugbetalen, zullen zij zeer vermoedelijk op een zo laag mogelijk niveau examen willen doen, om hun kosten en leenomvang te beperken. In dat geval gaat kostbaar talent verloren.

Ons advies is gemeenten de budgettaire ruimte te bieden om (met name jonge) gezinsmigranten voldoende financieel te ondersteunen bij hun taal(schakel)trajecten.

Waarborgen van kwaliteit

Een van de subdoelen van het inburgeringsstelsel is dat het de kwaliteit (van het onderwijs) garandeert. Bij artikel 8.1. Aanwijzing instelling keurmerk: "Het keurmerk, bedoeld in artikel 32 van de wet, is het Keurmerk Inburgeren, dat wordt toegekend en beheerd door Stichting Blik op Werk."

Dat het inburgeringsonderwijs door de private markt ingevuld wordt, is in zekere zin fraudegevoelig. De minister heeft de Kamer deze zomer beloofd het functioneren van *Blik op Werk* te onderzoeken en voor het eind van het jaar met een evaluatie te komen. De zorg over fraude wordt breed gedeeld door de bonafide cursusinstellingen. Zij zijn ook het slachtoffer van vergaande maatregelen om fraude te voorkomen. Zo mag niet meer vooraf gefactureerd worden en is het vrijwel onmogelijk om facturen te innen van inburgeringsplichtigen die halverwege een cursus afhaken. Het verdient aanbeveling om dit bedrijfsrisico niet op de cursusinstellingen af te wentelen.

Het is begrijpelijk dat veel gemeenten alles willen doen om goede scholen te selecteren. Zij kunnen in de verleiding komen om nog extra kwaliteitseisen te stellen. Als *Blik op Werk* inderdaad de keurmerkinstantie blijft, dan bepleit de VU dat het hebben van het keurmerk het enige selectie criterium van gemeenten mag zijn. Daarin zijn slagingspercentages, cursisttevredenheid en toezicht in de klas geregeld. De mate waarin de cursusinstelling boven de norm uitstijgt, zou geen rol mogen spelen.

Evaluatie

In de toelichting is vermeld dat de Minister binnen vijf jaar verslag doet van de effecten en doeltreffendheid van de Wet, en tussentijdse monitoring kan leiden tot tussentijdse aanpassingen in het stelsel. Voor in het thuisland goed opgeleide professionals die meteen de arbeidsmarkt kunnen en willen betreden na en tijdens het doen van taalcursussen is een snelle taalleerweg naar B2 zeer wenselijk. Ook studeren is een vorm van participeren; de meeste studies bieden extra kansen op een baan en een goed salaris. Meedoen in de maatschappij verkleint de kans op isolement en het zich afkeren van de maatschappij.

Wij bepleiten dan ook dat in de evaluatie nadrukkelijk wordt gekeken naar het aandeel B2-examens dat met goed gevolg is afgelegd.

Met vriendelijke groeten,

Prof dr. S. Legêne, decaan Faculteit der Geesteswetenschappen VU Amsterdam

E.J.T. van den Berg, directeur bedrijfsvoering Faculteit der Geesteswetenschappen VU Amsterdam

I.U.M. van der Eerden, afdelingshoofd afdeling VU-NT2

W. Elsing, opleidingsmanager afdeling VU-NT2

VU/FGW 29 september 2020